

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра аграрного, земельного та екологічного права
імені академіка В.З. Янчука

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету
Олена ЯРА
2022 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри аграрного, земельного
та екологічного права ім. акад. В.З. Янчука
Протокол № 12 від « 9 » 05 2022 р.
Завідуюча кафедри

Володимир ЄРМОЛЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОПП «Право» підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 081 «Право»

Лілія ПАНЬКОВА

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО»

Спеціальність	081 «Право»
Освітня програма	«Право»
Факультет	юридичний
Розробник:	Дейнега Марина Андріївна д.ю.н., доцент, професор кафедри аграрного, земельного та екологічного права імені академіка В.З. Янчука

Київ – 2022 р.

ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	081 «Право»	
Освітня програма	«Право»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	4	3–4
Семестр	7	6–7
Лекційні заняття	30 год.	16 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	16 год.
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	90 год.	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО»

Метою освітньої компоненти «Земельне право» є формування у здобувачів системи знань і практичних навичок з актуальних проблем правового регулювання земельних відносин: у сфері правових проблем набуття та реалізації земельних прав, правового забезпечення ведення Державного земельного кадастру, правових аспектів державної реєстрації земельних ділянок і прав на них, проблем управління у галузі використання та охорони земель, особливостей правового забезпечення захисту земельних прав й вирішення земельних спорів. Особлива увага при вивченні дисциплін приділяється правовому забезпеченню земельної реформи в Україні, оскільки змінюється насамперед зміст земельних відносин, а це потребує перегляду та переосмислення багатьох вихідних положень земельного права й подальшої наукової роботи із вдосконалення та усунення правових колізій земельного законодавства.

Завдання освітньої компоненти «Земельне право» – формування у здобувачів практичних навичок щодо самостійного розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією норм земельного законодавства, оскільки підготовка кваліфікованого фахівця передбачає опанування ним певних правових знань як обов'язкову умову подальшої успішної професійної діяльності.

У результаті вивчення освітньої компоненти **здобувач повинен знати:**

- науково-теоретичну основу земельно-правових відносин;
- пріоритетні напрями досліджень щодо правового регулювання відносин у сфері використання, відтворення та охорони земель;
- ключові джерела земельного права;
- загальні та спеціальні принципи земельного права;
- особливості правового регулювання відносин у сфері використання, відтворення та охорони земель;

вміти:

- аналізувати правові відносини і нормативно-правові акти у сфері використання, відтворення та охорони земель, тлумачити і застосовувати ці акти;
- здійснювати правову експертизу нормативних правових актів, порівнювати національне та зарубіжне земельне законодавство і правозастосовчу практику на предмет відповідності у сфері використання, відтворення та охорони земель;
- юридично правильно кваліфікувати факти й обставини, вирішувати практичні завдання, застосовуючи нормативні правові акти у сфері використання, відтворення та охорони земель.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та оцінки сучасного стану земельних правовідносин;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях щодо вирішення земельно-правових питань;
- знання та розуміння предметної області земельного права та розуміння професійної діяльності у сфері земельних відносин;
- здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями у галузі земельного права;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства і суб'єкта земельних правовідносин, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини й громадянина в Україні;
- прагнення до збереження навколишнього середовища;

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

- здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин земельного права, а також змісту правових інститутів земельного права;
- знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм земельного права;
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти у сфері земельних правовідносин;
- здатність аналізувати земельно-правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції із земельних питань;
- здатність до критичного та системного аналізу земельних правовідносин і застосування набутих знань у професійній діяльності;
- здатність до консультування із земельно-правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів;
- здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування у сфері земельних відносин;
- здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру й значення у сфері земельних відносин.

**ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА
ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО»
для повного терміну денної (заочної) форми навчання**

Змістовний модуль 1. Земельне право у правовій системі України

Тема лекційного заняття 1. Земельне право як галузь права

Поняття та предмет земельного права. Методи земельного права. Система земельного права. Принципи земельного права. Співвідношення і взаємодія земельного права з іншими галузями правової системи: аграрним, екологічним, фінансовим, господарським, цивільним, адміністративним, кримінальним правом. Земельне право як навчальна дисципліна і галузь науки. Поняття та види джерел земельного права України. Конституція України в системі джерел земельного права. Закони як джерела земельного права. Місце Земельного кодексу України у системі джерел земельного права. Підзаконний нормативно-правовий акт як джерело земельного права. Міжнародні договори як джерела земельного права України.

Тема лекційного заняття 2. Право власності на землю

Поняття права власності на землю та особливості його об'єкту. Особливості змісту права власності на землю. Правомочності володіння, користування та розпорядження земельними ділянками. Форми права власності на землю. Суб'єкти права власності на землю. Права та обов'язки власників земельних ділянок. Особливості права спільної власності на землю. Підстави набуття, перехід та припинення права власності на земельні ділянки.

Тема лекційного заняття 3. Право землекористування

Поняття, види та принципи права землекористування. Зміст права землекористування. Суб'єкти та об'єкти права землекористування. Основні права та обов'язки землекористувачів. Право загального землекористування. Порядок надання земельних ділянок у постійне користування юридичним особам. Особливості землекористування на правах оренди. Порядок укладення договорів оренди землі. Істотні умови договору оренди землі. Зміна, припинення, поновлення договорів оренди землі. Суборенда землі. Право концесійного землекористування та його відмінність від права оренди землі.

Тема лекційного заняття 4. Обмеження та обтяження прав на землю

Поняття обмежень та обтяжень прав на землю. Земельний сервітут як окремий різновид обтяжень прав на землю. Види земельних сервітутів. Підстави та порядок встановлення земельних сервітутів. Підстави та порядок припинення земельних сервітутів. Поняття емфітевзису і суперфіцію. Підстави та порядок встановлення емфітевзису і суперфіцію. Підстави та порядок припинення емфітевзису і суперфіцію. Право добросусідства.

Тема лекційного заняття 5. Правові засади набуття права власності на землю

Поняття та основні риси приватизації земельних ділянок. Правові моделі приватизації земельних ділянок. Приватизація земельних ділянок із земель запасу («повна модель»). Стадії повної моделі. Приватизація земельних ділянок, наданих раніше у користування громадянам («спрощена модель»). Стадії спрощеної моделі. Приватизація земельних ділянок юридичними особами. Особливості приватизації земельних ділянок для ведення фермерського господарства.

Набуття права власності на земельні ділянки за цивільно-правовими угодами. Купівля-продаж земельних ділянок. Міна земельних ділянок. Дарування та спадкування земельних ділянок. Передача земельних ділянок в іпотеку. Перехід права власності на земельні ділянки при відчуженні будівель і споруд. Особливості набуття за цивільно-правовими угодами земельних ділянок державної та комунальної власності. Викуп земельних ділянок приватної власності для суспільних потреб та з мотивів суспільної необхідності.

Тема лекційного заняття 6. Правове регулювання управління в галузі використання та охорони земель

Поняття управління в галузі використання та охорони земель. Поняття функцій управління. Планування використання та охорони земель. Встановлення меж адміністративно-територіальних утворень. Розподіл та перерозподіл земель. Нормування та стандартизація у сфері використання та охорони земель. Моніторинг земель. Контроль за використанням, відтворенням та охороною земель. Ведення державного земельного кадастру. Землеустрій. Порядок вирішення земельних спорів.

Тема лекційного заняття 7. Правове регулювання плати за землю

Поняття і форми плати за землю. Правовий режим земельного податку. Об'єкти оподаткування. Платники земельного податку. Порядок сплати земельного податку. Правовий режим орендної плати за землі державної та комунальної власності. Поняття грошової оцінки земель. Сфери застосування і правове забезпечення нормативної грошової оцінки земельних ділянок. Сфери застосування і правове забезпечення експертної грошової оцінки земельних ділянок.

Тема лекційного заняття 8. Правова охорона земель

Поняття та зміст правової охорони земель. Суб'єкти та об'єкти правової охорони земель. Досягнення раціонального землекористування. Захист сільськогосподарських та лісогосподарських угідь від необґрунтованого вилучення їх для інших потреб. Захист земель від несприятливих природних і техногенних процесів. Рекультивация порушених земель. Консервація земель. Особливості правової охорони ґрунтів.

Тема лекційного заняття 9. Юридична відповідальність за земельні правопорушення

Поняття та види юридичної відповідальності за земельні правопорушення. Адміністративна відповідальність за земельні правопорушення. Кримінальна відповідальність за злочини у галузі земельних відносин. Майнова відповідальність за завдану шкоду. Земельно-правова відповідальність. Відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва.

Змістовний модуль 2. Правовий режим різних категорій земель в Україні

Тема лекційного заняття 10. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення

Поняття та зміст правового режиму земель. Поділ земель на категорії. Поняття цільового призначення земель. Порядок зміни цільового призначення земельних ділянок. Поняття функціонального використання земель. Поняття і склад земель сільськогосподарського призначення. Особливості використання земель сільськогосподарського призначення. Особливості використання меліорованих земель сільськогосподарського призначення. Особливості правової охорони сільськогосподарських земель в Україні.

Тема лекційного заняття 11. Правовий режим земель житлової та громадської забудови

Поняття земель житлової та громадської забудови. Співвідношення понять «землі населених пунктів» та «землі житлової та громадської забудови». Склад земель житлової та громадської забудови. Особливості правового режиму земель житлової та громадської забудови. Правовий режим поселень за межами населених пунктів. Особливості правової охорони земель житлової та громадської забудови.

Тема лекційного заняття 12. Правовий режим земель лісогосподарського призначення і водного фонду

Поняття та склад земель лісогосподарського призначення, їх співвідношення з поняттям «ліс». Відмежування земель лісогосподарського призначення від земельних ділянок під нелісовими насадженнями. Правові форми використання земель лісогосподарського призначення. Поняття лісового сервітуту. Особливості правової охорони земель лісогосподарського призначення.

Поняття та склад земель водного фонду. Правовий режим окремих різновидів земель водного фонду. Правові форми використання земель водного фонду. Особливості здійснення права власності на землі водного фонду.

Особливості здійснення прав на користування землями водного фонду
Особливості правової охорони земель водного фонду.

Тема лекційного заняття 13. Правовий режим земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення

Поняття та склад земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення. Особливості використання земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення. Особливості правової охорони земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення.

Тема лекційного заняття 14. Правовий режим земель рекреаційного, оздоровчого, історико-культурного призначення

Поняття та склад земель рекреаційного призначення. Особливості використання земель рекреаційного призначення. Поняття та склад земель оздоровчого призначення. Особливості використання земель оздоровчого призначення. Особливості правової охорони земель рекреаційного, оздоровчого призначення. Поняття та склад земель історико-культурного призначення. Особливості використання земель історико-культурного призначення. Особливості правової охорони земель історико-культурного призначення.

Тема лекційного заняття 15. Правовий режим земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення

Поняття земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення. Особливості використання земель промисловості. Особливості використання земель транспорту. Особливості використання земель залізничного транспорту. Особливості використання земель морського транспорту. Особливості використання земель річкового транспорту. Особливості використання земель автомобільного транспорту та дорожнього господарства. Особливості використання земель авіаційного транспорту, трубопровідного транспорту, міського електротранспорту. Особливості використання земель зв'язку. Особливості використання земель енергетичної системи. Особливості використання земель оборони. Особливості використання земель «іншого призначення».

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Земельне право у правовій системі України												
Тема 1. Земельне право як галузь права	4	2	2				4	2	2			
Тема 2. Право власності на землю	6	2	2			2	4	2	2			
Тема 3. Право землекористування	6	2	2			2	4	2	2			
Тема 4. Обмеження та обтяження прав на землю	6	2	2			2						
Тема 5. Правові засади набуття права власності на землю	8	4	4				4	2	2			
Тема 6. Правове регулювання управління в галузі використання та охорони земель	6	2	2			2	4	2	2			
Тема 7. Правове регулювання плати за землю	4	2	2									
Тема 8. Правова охорона земель	4	2	2				4	2	2			
Тема 9. Юридична відповідальність за земельні правопорушення	6	2	2			2	4	2	2			
Разом за змістовним модулем 1	50	20	20			10	28	14	14			
Змістовний модуль 2. Правовий режим різних категорій земель в Україні												
Тема 10. Правовий режим земель як юридична категорія. Правовий режим земель сільськогоспод. призначення	6	2	2				4	2	2			
Тема 11. Правовий режим земель житлової та громадської забудови	6	2	2			2						
Тема 12. Правовий режим земель лісогосподарського призначення, водного фонду	6	2	2			2						

Тема 13. Правовий режим земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення	6	2	2			2						
Тема 14. Правовий режим земель рекреаційного, оздоровчого, історико-культурного призначення	6	2	2			2						
Тема 15. Правовий режим земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення	6	2	2			2						
Разом за змістовним модулем 2	30	10	10			10	4	2	2			
Усього годин	80	30	30			20	32	16	16			

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Земельне право як галузь права	2
2.	Право власності на землю	2
3.	Право землекористування	2
4.	Обмеження та обтяження прав на землю	2
5.	Правові засади набуття права власності на землю	2
6.	Правове регулювання управління в галузі використання та охорони земель	2
7.	Правове регулювання плати за землю	2
8.	Правова охорона земель	2
9.	Юридична відповідальність за земельні правопорушення	2
10.	Правовий режим земель як юридична категорія. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення	2
11.	Правовий режим земель житлової та громадської забудови	2
12.	Правовий режим земель лісгосподарського призначення, водного фонду	2
13.	Правовий режим земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення	2
14.	Правовий режим земель рекреаційного, оздоровчого, історико-культурного призначення	2
15.	Правовий режим земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення	2

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
(навчальним планом не передбачено)

ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ
(навчальним планом не передбачено)

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ, КОМПЛЕКТИ ТЕСТІВ

для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Поняття та предмет земельного права.
2. Методи правового регулювання земельних відносин.
3. Система земельного права.
4. Принципи земельного права.
5. Міжнародні та національні стандарти, що використовуються при вивченні дисципліни «Земельне право».
6. Поняття та види джерел земельного права України.
7. Конституція України в системі джерел земельного права.
8. Закони як джерела земельного права.
9. Підзаконні акти як джерела земельного права.
10. Роль судової практики у регулюванні земельних відносин.
11. Поняття, мета, завдання та напрями земельної реформи.
12. Поняття та види земельних правовідносин.
13. Елементи земельних правовідносин.
14. Підстави виникнення, зміни та припинення земельних правовідносин.
15. Поняття права власності на землю.
16. Зміст права власності на землю.
17. Суб'єкти та об'єкти права державної власності на землю.
18. Суб'єкти та об'єкти права комунальної власності на землю.
19. Суб'єкти та об'єкти права приватної власності на землю.
20. Особливості права спільної власності на землю.
21. Права та обов'язки власників земельних ділянок.
22. Купівля-продаж та міна земельних ділянок.
23. Дарування та спадкування земельних ділянок.
24. Передача земельних ділянок в іпотеку.
25. Перехід права власності на земельні ділянки при відчуженні будівель і споруд.
26. Особливості набуття за цивільно-правовими угодами права власності на земельні ділянки державної та комунальної власності.
27. Особливості викупу земельних ділянок приватної власності для суспільних потреб.
28. Поняття та основні риси приватизації земельних ділянок.
29. Загальна характеристика безоплатного набуття права власності на земельні ділянки державної та комунальної власності (приватизація землі).
30. Приватизація громадянами України земельних ділянок у власність із земель запасу («повна процедура»).
31. Приватизація земельних ділянок, наданих раніше у користування громадянам («спрощена процедура»).
32. Приватизація земельних ділянок юридичними особами.
33. Приватизація земельних ділянок для ведення фермерського господарства.

34. Правова природа права на земельну частку (пай), відмінність паю від земельної ділянки.
35. Реалізація права на земельну частку (пай).
36. Порядок паювання земель колективної власності.
37. Порядок паювання земель державних та комунальних сільськогосподарських підприємств, установ і організацій.
38. Поняття та види права землекористування.
39. Зміст права землекористування.
40. Порядок надання земельних ділянок у постійне користування юридичним особам.
41. Особливості землекористування на правах оренди.
42. Порядок укладення договорів оренди землі.
43. Істотні умови договору оренди землі.
44. Зміна, припинення, поновлення договорів оренди землі.
45. Особливості суборенди землі.
46. Право концесійного землекористування та його відмінність від права оренди землі.
47. Основні права та обов'язки землекористувачів.
48. Право добросусідства.
49. Поняття і загальна характеристика обмежень та обтяжень прав на землю.
50. Поняття та види земельних сервітутів.
51. Підстави та порядок встановлення земельних сервітутів.
52. Підстави та порядок припинення земельних сервітутів.
53. Поняття емфітевзису і суперфіцію.
54. Підстави встановлення та припинення емфітевзису.
55. Підстави встановлення та припинення суперфіцію.
56. Поняття та види грошової оцінки земельних ділянок.
57. Поняття та форми плати за землю в Україні.
58. Правові підстави та порядок сплати земельного податку.
59. Платники земельного податку.
60. Поняття та форми орендної плати за земельні ділянки.
61. Орендна плата за землі державної та комунальної власності.
62. Поняття та принципи державної реєстрації прав на земельні ділянки.
63. Стадії державної реєстрації прав на земельні ділянки.
64. Особливості державної реєстрації окремих видів прав на земельні ділянки.
65. Поняття державної реєстрації земельних ділянок.
66. Порядок ведення Поземельної книги.
67. Порядок присвоєння кадастрового номера земельній ділянці.
68. Поняття управління у галузі використання та охорони земель.
69. Поняття державного земельного кадастру та порядок його ведення.
70. Зміст правовідносин у сфері землеустрою.

71. Встановлення (відновлення) земельних ділянок в натурі (на місцевості).
72. Встановлення меж адміністративно-територіальних утворень.
73. Контроль за використанням, відтворенням та охороною земель.
74. Порядок здійснення моніторингу земель.
75. Поняття та зміст правової охорони земель.
76. Суб'єкти та об'єкти правової охорони земель.
77. Захист сільськогосподарських та лісогосподарських угідь від необґрунтованого вилучення для інших потреб.
78. Консервація деградованих і малопродуктивних сільськогосподарських угідь.
79. Стандартизація і нормування в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів.
80. Поняття та види юридичної відповідальності за земельні правопорушення.
81. Адміністративна відповідальність за земельні правопорушення.
82. Кримінальна відповідальність за злочини у галузі земельних відносин.
83. Майнова відповідальність за порушення земельного законодавства.
84. Господарсько-правова відповідальність за земельні правопорушення.
85. Земельно-правова відповідальність.
86. Відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва.
87. Поняття цільового і функціонального використання земель.
88. Порядок зміни цільового призначення земельних ділянок.
89. Поняття та зміст правового режиму земель.
90. Правові засади поділу земель на категорії.
91. Поняття та склад земель сільськогосподарського призначення.
92. Правове забезпечення пріоритету сільськогосподарських земель.
93. Суб'єкти прав на землі сільськогосподарського призначення.
94. Право власності на землі сільськогосподарського призначення.
95. Особливості використання земель сільськогосподарського призначення.
96. Правове забезпечення використання техногенно забруднених земель.
97. Правове забезпечення консервації земель.
98. Правове забезпечення рекультивації порушених земель.
99. Особливості правового режиму ґрунтів в Україні.
100. Правова охорона ґрунтів та інших сільськогосподарських угідь.
101. Особливості правової охорони меліорованих земель.
102. Поняття та склад земель лісогосподарського призначення, їх співвідношення з поняттям «ліс».
103. Відмежування земель лісогосподарського призначення від земельних ділянок під нелісовими насадженнями.

104. Поняття лісового сервітуту.
105. Суб'єкти прав на землі лісогосподарського призначення.
106. Право власності на землі лісогосподарського призначення.
107. Права на користування землями лісогосподарського призначення.
108. Особливості правової охорони земель лісогосподарського призначення.
109. Поняття та склад земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення.
110. Суб'єкти прав на землі природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення.
111. Особливості здійснення права власності на землі природно-заповідного фонду.
112. Особливості використання земель природно-заповідного фонду.
113. Особливості використання земель іншого природоохоронного призначення.
114. Поняття та склад земель водного фонду.
115. Правові форми використання земель водного фонду.
116. Правовий режим окремих різновидів земель водного фонду.
117. Особливості здійснення права власності на землі водного фонду.
118. Особливості здійснення прав на користування землями водного фонду.
119. Особливості правової охорони земель водного фонду в Україні.
120. Поняття та склад земель оздоровчого та рекреаційного призначення.
121. Суб'єкти прав на землі оздоровчого та рекреаційного призначення.
122. Особливості використання земель оздоровчого та рекреаційного призначення.
123. Поняття та склад земель історико-культурного призначення.
124. Суб'єкти прав на землі історико-культурного призначення.
125. Особливості використання земель історико-культурного призначення.
126. Поняття земель житлової та громадської забудови. Співвідношення понять «землі населених пунктів» та «землі житлової та громадської забудови».
127. Поняття склад та функціональне використання земель населених пунктів.
128. Правова охорона земель населених пунктів.
129. Поняття земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.
130. Правовий режим земель авіаційного транспорту.
131. Правовий режим земель залізничного транспорту.
132. Правовий режим земель морського транспорту.
133. Правовий режим земель річкового транспорту.
134. Правовий режим земель автомобільного транспорту.
135. Особливості використання земель промисловості.
136. Особливості використання земель зв'язку.
137. Особливості використання земель енергетичної системи.

138. Особливості використання земель оборони.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Вставте пропущене слово:

... – найважливіша частина навколишнього природного середовища, основний засіб виробництва у сільському господарстві, а також просторова база для розміщення галузей народного господарства.	(у бланку відповідей подати слово)
--	------------------------------------

2. Суб'єктом права комунальної власності на землю є ...

(у бланку відповідей надати відповідь)
--

3. Землі сільськогосподарського призначення, отримані у спадщину іноземцями або іноземними юридичними особами, підлягають відчуженню протягом ...

1	1 місяця;
2	3 місяців;
3	6 місяців;
4	9 місяців;
5	12 місяців.

4. Право постійного користування земельною ділянкою із земель державної та комунальної власності набувають:

1	підприємства, установи та організації, що належать до державної та комунальної власності;
2	громадські організації інвалідів України, їх підприємства (об'єднання), установи та організації;
3	релігійні організації України, статути (положення) яких зареєстровано у встановленому законом порядку;
4	все вище перераховане.

5. Встановіть відповідність між поняттям та його визначенням:

A	сервітут	1	право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб;
B	суперфіцій	2	право на обмежене платне або безоплатне користування чужою земельною ділянкою;
C	емфітевзис	3	право користування чужою земельною ділянкою для забудови.

6. Вставте пропущене словосполученням:

... – території з обмеженим режимом землекористування, де забороняється розміщення об'єктів, пов'язаних з постійним перебуванням людей.	(у бланку відповідей подати словосполученням)
---	---

7. Зони санітарної охорони встановлюються навколо:

1	об'єктів природно-заповідного фонду;
2	геодезичних пунктів;
3	джерел водопостачання;
4	шкідливих підприємств (наприклад, підприємства хімічної та металургійної промисловості);
5	військових об'єктів;
6	особливо захисних лісових ділянок.

8. Форми орендної плати за земельну частку (пай):

1	натуральна;
2	грошова;
3	відробіткова;
4	відповіді 1, 2;
5	відповіді 1-3.

9. Вставте пропущене словосполученням:

... – безоплатне, одноразове, у межах встановлених норм, відчуження земельних ділянок державної та комунальної власності громадянам.	<i>(у бланку відповідей подати словосполученням)</i>
--	--

10. Вставте пропущене числа:

Винагорода виконавця земельних торгів встановлюється у розмірі ... відсотків ціни, за якою здійснюється купівля-продаж земельної ділянки, але не більше як ... неоподаткованих мінімумів доходів громадян за кожний лот.	<i>(у бланку відповідей подати числами)</i>
--	---

11. Розмір реєстраційного внеску визначається виконавцем і не може перевищувати ... відсотків розміру мінімальної заробітної плати на дату публікації оголошення про проведення земельних торгів.

1	10;
2	20;
3	30;
4	40;
5	50.

12. Земельні торги проводяться не пізніше ... днів після оприлюднення оголошення.

1	10;
2	30;
3	45;
4	60;
5	90.

13. Поділ території з урахуванням природних умов та агробіологічних вимог сільськогосподарських культур – це ...

1	планування територій;
2	зонування сільськогосподарських угідь;
3	природно-сільськогосподарське районування;
4	еколого-економічне районування.

14. Встановіть відповідність між поняттям та його визначенням:

A	моніторинг земель	1	сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональної організації території адміністративно-територіальних утворень, суб'єктів господарювання, що здійснюються під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил;
---	-------------------	---	--

В	землеустрій	2	система спостереження за станом земель з метою своєчасного виявлення змін, їх оцінки, відвернення та ліквідації наслідків негативних процесів;
С	державна земельпорядна експертиза	3	діяльність, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз та оцінка об'єктів на предмет їх відповідності вимогам законодавства, встановленим стандартам, нормам і правилам, а також підготовка висновків для прийняття рішень.

15. Вставте пропущене словосполученням:

... – єдина державна геоінформаційна система відомостей про землі, їх цільове призначення, обмеження у їх використанні, а також дані про кількісну та якісну характеристику земель, їх оцінку, про розподіл земель між власниками і користувачами.	(у бланку відповідей подати словосполученням)
--	---

16. Яким органом державної влади забезпечується ведення та адміністрування Державного земельного кадастру забезпечуються?

(у бланку відповідей надати відповідь)

17. В який строк з моменту подання заяви про реєстрацію земельної ділянки державний кадастровий реєстратор має перевірити відповідність документів вимогам, визначеним законодавством, та за результатами перевірки внести відомості до Державного земельного кадастру або прийняти рішення про відмову у внесенні таких відомостей?

1	не пізніше 5 днів;
2	не пізніше 7 днів;
3	не пізніше 14 днів;
4	до 1 місяця.

18. Який документ підтверджує державну реєстрацію земельної ділянки у Державному земельному кадастрі?

(у бланку відповідей надати відповідь)

19. Вставте пропущене словосполученням:

... – офіційне визнання і підтвердження державою фактів виникнення, переходу або припинення прав на земельну ділянку, обтяження таких прав шляхом внесення відповідного запису до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.	(у бланку відповідей подати словосполученням)
--	---

20. Державна реєстрація прав на земельну ділянку проводиться у строк, що не перевищує ... робочих днів з моменту прийняття заяви про державну реєстрацію прав.

1	7;
2	14;
3	20;
4	30.

21. Комплекс організаційних, технічних і біотехнологічних заходів, спрямованих на відновлення ґрунтового покриву, поліпшення стану та продуктивності порушених земель – це ...

1	меліорація земель;
2	рекультивация земель;
3	консервація земель.

22. Вставте пропущене словосполученням:

... – капіталізований рентний дохід із земельної ділянки, визначений за встановленими і затвердженими нормативами.	<i>(у бланку відповідей подати словосполученням)</i>
--	--

23. Грошова оцінка земельних ділянок залежно від призначення та порядку проведення може бути:

1	експертною;
2	ринковою;
3	нормативною;
4	все вище перераховане.

24. Вставте пропущене словосполучення:

... – загальнодержавний податок, який справляється у формі земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної і комунальної власності.	<i>(у бланку відповідей подати словосполученням)</i>
--	--

25. Правовою основою справляння плати за землю, що визначає об'єкти плати, платників, ставки обчислення тощо, є ...

<i>(у бланку відповідей надати відповідь)</i>
---

26. Ставка податку за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено, встановлюється у розмірі не більше ... відсотка від їх нормативної грошової оцінки.

1	0,1;
2	0,3;
3	1;
4	3

27. Земельний податок юридичними особами сплачується щомісяця протягом ... календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця.

1	7;
2	14;
3	20;
4	30.

28. Вставте пропущене словосполученням:

Розмір орендної плати за користування земельними ділянками сільськогосподарського призначення державної або комунальної власності не може бути меншим розміру	<i>(у бланку відповідей подати словосполученням)</i>
---	--

29. Розмір орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності, встановлюється у договорі оренди, але річна сума платежу не може перевищувати ... нормативної грошової оцінки.

1	3 %;
2	4 %;

3	7 %;
4	12 %.

30. Органи місцевого самоврядування вирішують земельні спори у межах населених пунктів щодо:

1	меж земельних ділянок, що перебувають у власності і користуванні громадян;
2	додержання громадянами правил добросусідства;
3	розташування обмежень у використанні земель та земельних сервітутів;
4	розмежування меж районів у містах;

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні, наочні, практичні методи;
- індуктивні методи і дедуктивний метод;
- репродуктивні, творчі, проблемно-пошукові методи;
- навчальна робота під керівництвом, самостійна робота.

2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

– методи стимулювання інтересу до навчання (створення ситуації інтересу при викладанні того чи іншого матеріалу, пізнавальні ігри, навчальні дискусії, аналіз життєвих ситуацій);

– методи стимулювання обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни, вимоги до вивчення навчальної дисципліни, заохочення, покарання).

3. Методи контролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

1. **Поточний контроль знань** на лекційних і семінарських заняттях (у формі усного опитування, письмових тестів, вирішення практичних завдань) є засобом виявлення ступеня сприйняття (засвоєння) студентами навчального матеріалу.

2. **Модульний контроль знань** (у формі письмової модульної контрольної роботи) є показником якості вивчення студентами окремих розділів, тем і пов'язаних з цим пізнавальних, методичних, психологічних і організаційних якостей студентів.

3. **Підсумковий контроль знань** (у формі екзамену) є показником дійсного змісту знань студентів за обсягом, якістю і глибиною та вміннями застосовувати їх у практичній діяльності.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371).

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результатами складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Незараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{дис}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{нр}$ (до 70 балів): $R_{дис} = R_{нр} + R_{ат}$.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Методичні матеріали до лекційних і семінарських занять з дисципліни «Земельне право» для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 081 «Право». Київ: ЦП «Компринт», 2017. 84 с.

2. Методичні матеріали до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Земельне право» для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 081 «Право». Київ: ЦП «Компринт», 2017. 52 с.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Земельне право: навчальний посібник / За ред. О.І. Байк. Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2020. 326 с.
2. Земельне право: навчальний посібник / Ю.В. Корнєєв. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 200 с.
3. Земельне право України: навчальний посібник / За заг. ред. В.П. Мироненко. Київ: Алерта, 2018. 350 с.
4. Земельне право України: навчальний посібник / І.І. Каракаш, Т.Є. Харитоновна та інші. Одеса: Юридична література, 2017. 588 с.
5. Земельне право України: навчальний посібник / А.І. Ріпенко, О.М. Пащенко. Київ: ВД «Дакор», 2016. 236 с.
6. Земельне право: підручник / М.В. Шульга, Н.О. Багай, В.І. Гордєєв та ін.; за ред. М.В. Шульги. Харків: Право, 2013. 520 с.
7. Мірошніченко А.М. Земельне право України: підручник. Київ: Правова Єдність, 2013. 512 с.

Допоміжна

8. Чумак Ю.Я. Земельні спори: правові висновки Верховного Суду. Київ: Алерта, 2022. 350 с.
9. Кулинич П.Ф. Земельна реформа в Україні: правові проблеми: монографія. Київ: Норма права, 2021. 308 с.
10. Земельна реформа 2021. Регулювання купівлі-продажу земель сільськогосподарського призначення. Поточні завдання і перспективи реформування земельних правовідносин. Правове забезпечення, коментарі, аналітика / Петков С.В., Журавльов Д.В., Дрозд О.Ю., Дрозд В.Г. Київ: ЦУЛ, 2021. 336 с.
11. Земельні правовідносини в Україні. Актуальне законодавство та судова практика / Петков С.В., Дрозд О.Ю., Дрозд В.Г. Київ: ЦУЛ, 2020. 442 с.
12. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України / А.М. Мірошніченко, Р.І. Марусенко. Київ: Правова єдність, 2011. 520 с.
13. Земельний кодекс України з постатейними матеріалами: збірник нормативно-правових актів та матеріалів судової практики / Упорядник А.М. Мірошніченко. Науковий редактор В.В. Носік. Київ, 2007. 720 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Законодавство України:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main> – інформаційно-пошукова система по законодавству;

<http://search.ligazakon.ua> – інформаційно-пошукова система по законодавству;

<http://www.legal.com.ua> – інформаційно-пошукова система по законодавству.

Органи влади:

<https://www.rada.gov.ua/> – Верховна Рада України;

<http://www.president.gov.ua> – Президент України;

<http://www.kmu.gov.ua> – Кабінет Міністрів України;

<https://minagro.gov.ua/> – Міністерство аграрної політики та продовольства України;

<https://mepr.gov.ua> – Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України;

<http://www.land.gov.ua> – Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру;

<https://supreme.court.gov.ua> – Верховний Суд;

<http://www.reyestr.court.gov.ua> – Єдиний державний реєстр судових рішень.